

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาเป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวเรามากที่สุด "เราคุ้นเคยกับภาษาเพราะใช้กันอยู่ทุกวันเท่า ๆ กับเรื่องกิน เติมนั่งนอน เราจึงไม่ค่อยนึกถึงเรื่องภาษาว่ามีความสำคัญแก่เราอย่างไร"¹

ภาษานับเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการสื่อความหมาย ความคิด และความเข้าใจซึ่งกันและกัน มนุษย์แต่ละชาติต่างมีภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสาร และเป็นเครื่องแสดงวัฒนธรรมประจำชาติด้วยกันทั้งสิ้น ชาติไทยมีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ภาษาไทยจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อ สื่อความหมาย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้เข้าใจซึ่งกันและกันในหมู่คนไทย ดังจะเห็นได้ว่าในชีวิตประจำวัน คนไทยต้องใช้ภาษาไทยอยู่ตลอดเวลา ทั้งในการศึกษาหาความรู้ การทำงาน การประกอบอาชีพ และการพักผ่อนหย่อนใจ นอกจากนั้นภาษาไทยยังเป็นสิ่งแสดงให้เห็นวัฒนธรรมและความเจริญของชาติไทยอีกด้วย เพราะ "ภาษาเป็นเครื่องมือสร้างความเจริญของมนุษย์ ปรากฏจากภาษา มนุษย์จะมีอารยธรรมหรือวัฒนธรรมไม่ได้"² ฉะนั้น "ภาษาจึงเป็นเสมือนคลังหรือศูนย์รวมของวัฒนธรรม ชาติใดสูญเสียอิสรภาพทางภาษาย่อมหมายความว่าสูญเสียชาติ"³ จึงเห็นได้ว่า

¹พระยาอนุমানราชชน, นิรุกติศาสตร์ภาค 1 (พระนคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2510), หน้า 1.

²ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "ภาษากับวิทยาศาสตร์," จุลสารภาษาไทย หน่วยงานนิเทศก กรมวิสามัญศึกษา (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2514), หน้า 88.

³วิทย์ พิดเคนเงิน, "ภาษาไทยกับวัฒนธรรมไทย," จุลสารภาษาไทย หน่วยงานนิเทศก กรมวิสามัญศึกษา (พระนคร: โรงพิมพ์การพิมพ์, 2506), หน้า 165.

ภาษาไทย เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตจิตใจคนไทยโดยแท้

ภาษา เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น แต่เดิมนั้นมีแต่ภาษาพูด เป็น เครื่องมือสื่อสารและ สืบต่อภาษาของตนไว้ ครั้นเมื่อบ้านเมืองเจริญก้าวหน้าจึงเกิดภาษาเขียนขึ้น เพื่อให้ มนุษย์ใช้ติดต่อสื่อสารกันได้ในระยะไกล มนุษย์จึงมีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน และได้ กำหนดระเบียบของภาษาไว้ เป็นคำกรား เพื่อให้เป็นแบบแผนที่แน่นอน ภาษาไทยก็เช่นเดียวกัน แต่ในปัจจุบันสังคมกว้างขวางและสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นกว่าสังคมในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสังคมประชาธิปไตยต้องการพลเมืองที่มีความรู้ในการใช้ภาษา เป็นอย่างดี การสื่อความ หมายของภาษาให้ตรงกับความต้องการของคนแต่ละคนจึงเป็น เรื่องสำคัญและลำบากมากขึ้น ดังนั้น เพื่อให้การใช้ภาษาไทย เป็น เครื่องสื่อความหมายระหว่างคนไทยได้อย่างชัดเจนและ ถูกต้อง จึงควรวางพื้นฐานการใช้ภาษาไทยที่ดีให้กับคนไทยทุกคนตั้งแต่เด็กทีเดียว

ภาษาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันของเด็กทุกคน เพราะ "เด็กต้อง ใช้ภาษาเป็น เครื่องมือสำคัญในการติดต่อกับผู้อื่น ภาษาเป็น เครื่องช่วยให้เด็กรู้จักปรับตัว เองให้เข้ากับผู้อื่นได้ ทำให้เด็กเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม เพราะสามารถเลือกใช้คำพูด ที่สุภาพต่อทุกคน เข้าใจคำพูดของผู้อื่น และรู้จักพูดให้ผู้อื่น เข้าใจความคิดของตน ตลอดจน กล้าแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ซึ่งเป็นผลให้เด็กอยู่ในสังคมกับ ผู้อื่นได้ และเป็นการส่งเสริมให้เด็กเป็นนักประชาธิปไตยอีกด้วย ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า เด็กที่มีพัฒนาการทางภาษาดีย่อมมีพัฒนาการด้านสังคมดีไปด้วย"⁴

ถ้าพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้วจะเห็นว่า นอกจากภาษาไทยจะมีความสำคัญในฐานะ เป็นภาษาประจำชาติและมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของเด็กทุกคนแล้ว ภาษาไทยยังมี ส่วนสัมพันธ์กับการเรียนทุกวิชาอีกด้วย เพราะการเรียนรู้ในทุกสาขาวิชา เด็กจะต้องใช้

⁴ หน่วยงานนิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษา, จุดสารภาษาไทย (พระนคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2502), หน้า 1.

ภาษาไทยเป็นสื่อที่ทำให้เกิดความเข้าใจ ตามที่ ดร. กอ สวัสดิ์พาณิชย์⁵ ได้กล่าวว่า "ภาษาไทยเป็นสาขาวิชาหนึ่งซึ่งจำเป็นสำหรับคนไทย บางทีนักเรียนอาจจะยังไม่ซาบซึ้งในข้อนี้ ขอให้ลองนึกถึงวิชาที่เรียนในชั้นกว่า มีวิชาใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยเป็นไม่มี แม้แต่วิชาภาษาต่างประเทศก็ยังใช้ภาษาไทยในบางโอกาส" ถ้าเด็กไม่มีความเข้าใจภาษาไทยอย่างถูกต้อง การเรียนวิชาต่าง ๆ ของเด็กจะเป็นไปด้วยดีไม่ได้ การเรียนภาษาไทยให้ได้ดีนั้นจะช่วยการเรียนวิชาอื่น ๆ ที่ขึ้นได้มากด้วย ฉะนั้นภาษาไทยจึงเป็นพื้นฐานการศึกษาที่สำคัญสำหรับเด็กที่เกี่ยว

ดังเห็นแล้วว่า ภาษาไทยมีความสำคัญแก่เด็กเพียงใด เปรื่องที่จะให้เด็กเรียนรู้อาษาไทยจนใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ในชีวิตประจำวันและใช้ได้อย่างถูกต้องชัดเจนนั้น จะต้องได้รับการฝึกฝนให้ใช้ภาษาได้คล่องแคล่วทั้งในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การเรียนภาษาไทยเพียงให้อ่านออก เขียนได้ตามหลักสูตรชั้นประถมศึกษาเท่านั้นไม่พอ เพราะชีวิตคนเราไม่เพียงแต่ต้องการการอ่านออกและเขียนได้อย่างผิด ๆ ถูก ๆ เท่านั้น จำเป็นต้องเรียนภาษาไทยให้แตกฉานและลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปอีก เหตุนี้จึงต้องให้มีการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยต่อไปอีกในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โดยกำหนดให้นักเรียนเรียนเป็นวิชาสามัญทุกคน ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูภาษาไทยทุกคนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จะต้องสอนภาษาไทยให้แก่เด็กจนกระทั่งเด็กสามารถใช้ภาษาไทยได้ดีในชีวิตประจำวัน และต้องฝึกฝนอบรมเด็กให้เกิดทักษะ ทักษะ และความรู้ ตามความมุ่งหมายของการเรียนภาษาไทยที่กำหนดไว้ในหลักสูตรพุทธศักราช 2503 นั้นด้วย

ไม่เฉพาะแต่ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยเท่านั้นที่มีหน้าที่ฝึกฝนการใช้ภาษาไทยให้กับเด็ก ครูในโรงเรียนทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบและช่วยในการสอนภาษาไทย ถ้าพบเด็กพูด อ่านหรือเขียนตัวสะกดการันต์ผิด ใช้ข้อความไม่ถูกต้องภาษาไทย ครูต้องช่วยแก้ไขและแนะนำ

⁵ กอ สวัสดิ์พาณิชย์, "วิธีเรียนภาษาไทย," คู่มือในการสร้างประสิทธิภาพในการเรียน (เอกสารการนิเทศศึกษา, 2503), หน้า 35.

ข้อบกพร่องของเด็กควย หรือจะรวบรวมข้อบกพร่องต่าง ๆ ส่งครูภาษาไทยให้ช่วยแก้ไข ก็จะทำให้ได้รับประโยชน์ในการใช้ภาษาไทยของเด็กมากยิ่งขึ้น และในขณะเดียวกัน "ครูทุกคนต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้ภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นการพูด อ่าน หรือเขียนก็ตาม"⁶

แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้วิชาภาษาไทยเป็นวิชาพื้นฐานที่นักเรียนทุกคนต้องเรียนตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้เห็นความสำคัญของภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติ และเพื่อให้ใช้ภาษาไทยได้ดีทั้งในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนก็ตาม แต่ก็ยังไม่ปรากฏผลตามความมุ่งหมายที่วางไว้ เพราะ "ปัจจุบันคนไทยใช้ภาษาไทยผิดพลาดมากขึ้นทั้งการพูด เขียน ฟังและอ่าน"⁷ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเหตุว่า "การสอนการเรียนภาษาไทยไม่ได้รับการปรับปรุงถึงระดับที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถใช้ภาษาไทยได้ผลดี ตำราส่วนมากที่ใช้ในการสอนการเรียนภาษาไทยในขณะนี้ประกอบด้วยสิ่งที่ไม่ได้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสามารถหรือทักษะทางภาษาอย่างจริงจัง และมีเรื่องเลือนลอยอยู่เป็นอันมากในการสอนการเรียนนั้น ถ้ามีสิ่งซึ่งทั้งผู้สอนและผู้เรียนไม่เห็นและไม่เข้าใจว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างจริงจังแล้ว ความเบื่อหน่ายก็จะหลีกเลี่ยงได้ยาก"⁸ นอกจากนั้นยังมีปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยต่าง ๆ อีกหลายประการที่ทำให้การสอนภาษาไทยไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่งพอจะกล่าวได้ว่าปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เนื่องมาจากเหตุสำคัญดังนี้คือ

⁶ รongรัตน อิศรภักดี และ เทือก กุสุมา ณ อยุธยา, "วิธีสอนภาษาไทยในชั้นมัธยม," ตำราชุดक्रमัธยมของคุรุสภา ภาษาไทยตอน 1 (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2505), หน้า 22.

⁷ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฝึกหัดครู, คู่มือวิชาภาษาไทย (เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 50, หน้า 170)

⁸ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษา, จุดสวภาษาไทย (พระนคร: โรงพิมพ์บรรหาร, 2504), หน้า 95.

1. ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร

1.1 ชั่วโมงเรียนภาษาไทยน้อยเกินไป จากการวิจัยของ ประภาศรี สุกขบรรทัด⁹ พบว่า ชั่วโมงการเรียนภาษาไทยน้อยเกินไป ทำให้สอนไม่ทันตามหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรพุทธศักราช 2503 ได้กำหนดชั่วโมงเรียนภาษาไทยไว้ดังนี้ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง สายอาชีพสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง เมื่อมีเวลาเรียนน้อยไปก็ทำให้การเรียนการสอนไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะวิชาภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องฝึกฝนมาก ระยะเวลาที่กำหนดให้นั้นจึงไม่เพียงพอ ทั้งยังมีเนื้อหาที่จะต้องสอนอีกมากด้วย ทำให้เนื้อหาในการเรียนการสอน ไม่ละเอียดตามที่กำหนดไว้

1.2 คะแนนภาษาไทยน้อยเกินไป สมศักดิ์ วิราพร¹⁰ พบว่า คะแนนภาษาไทยน้อยกว่าวิชาอื่น ๆ ทำให้เด็กเรียนไม่สนใจเรียนภาษาไทย ยิ่งกว่านั้นวิชาภาษาไทยในหลักสูตรมีหลายรายวิชาย่อย แต่กำหนดคะแนนให้น้อยกว่าวิชาอื่น ๆ นักเรียนจึงไปสนใจวิชาที่มีคะแนนมากกว่าภาษาไทย เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เป็นต้น

2. ปัญหาเกี่ยวกับบทเรียน

2.1 เนื้อหาของบทเรียนซ้ำ ๆ กัน รัชฎาพรธ เสรษฐวัฒน์¹¹ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาภาษาไทยซ้ำ ๆ กัน โดยเฉพาะหลักภาษาไทย ทำให้เด็กเรียนไม่สนใจเรียน การเลือกเนื้อหามาให้เด็กเรียนเรียนควรให้แตกต่างกัน เช่น หลักภาษาไทย

⁹ประภาศรี สุกขบรรทัด, "การสำรวจการสอนวิชาหลักภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญในจังหวัดพระนคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508)

¹⁰สมศักดิ์ วิราพร, "การศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510)

¹¹รัชฎาพรธ เสรษฐวัฒน์, "ทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสมุทรสงครามที่มีต่อวิชาภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2506)

ควรกำหนดให้นักเรียนเรียนเป็นเรื่อง ๆ ในแต่ละชั้น ๆ ตามความเหมาะสมกับวัยและความ
รู้ของเด็ก ทั้งนี้เพื่อให้เนื้อหายากเกินไปและไม่ให้นักเรียนต้องเรียนเรื่องเดียวซ้ำ ๆ
กันด้วย

2.2 การจัดพิมพ์คู่มือครูไว้ในเล่มเดียวกันกับแบบเรียนของนักเรียนนั้นทำให้นัก
เรียนไม่สนใจเรียนเพราะถือว่าอ่านเองก็ได้และยังทำให้นักเรียนต้องซื้อแบบเรียนในราคา
แพงอีกด้วย

3. ปัญหาเกี่ยวกับครู

3.1 ครูส่วนมากมักมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการสอนภาษาไทย คนโดยทั่วไปมักคิดว่า
ใคร ๆ ก็สอนภาษาไทยได้ จึงจัดให้ครูที่มีอายุมาก หรือครูที่ไม่สามารถสอนวิชาอื่นได้ หรือ
ครูที่มีชั่วโมงการสอนวิชาของตนน้อยมาสอนวิชาภาษาไทย จึงทำให้ครูเหล่านี้มีทัศนคติที่ไม่ดี
ต่อภาษาไทย จากการวิจัยของ ประสงค์ ราชณสุข¹² พบว่า ครูที่สอนภาษาไทยด้วยเหตุผล
ใดก็ตาม ถ้ามีเหตุผลที่ว่าสมัครสอนด้วยใจรักรวมอยู่ด้วยแล้ว จะมีทัศนคติในการสอนดีกว่าครู
ผู้สอนที่ไม่มีเหตุผลว่าสมัครสอนด้วยใจรักรวมอยู่ด้วย ครูที่ทัศนคติไม่ดีนี้จะสอนไปวันหนึ่ง ๆ
โดยไม่ปรับปรุงตนเองและวิธีสอนของตนให้มีประสิทธิภาพขึ้นแต่อย่างไร

3.2 ครูมีความคิดว่า การสอนภาษาไทยนั้นไม่ก้าวหน้า ไม่มีโอกาสได้ไปเรียน
ต่อต่างประเทศเหมือนอย่างครูผู้สอนวิชาอื่น

3.3 ครูขาดการฝึกฝนและหาความรู้ทางภาษาไทยเพิ่มเติมทั้งด้านวิชาการสอน
และเนื้อหา ประภาศรี สุกบรรทัด¹³ พบว่า ครูไม่มั่นใจว่ามีความรู้ทางภาษาไทยดีพอ

¹²ประสงค์ ราชณสุข, "ทัศนคติของครูต่อการสอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษา
ในโรงเรียนรัฐบาลจังหวัดพระนครและธนบุรี" (ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย
วิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี, 2506)

¹³ประภาศรี สุกบรรทัด, เรื่องเดิม.

3.4 ครูยังไม่เข้าใจหลักสูตร และไม่เข้าใจจัดแบ่งเนื้อหาในการสอนอย่างเพียงพอ ครูยึดหลักสูตรมากเกินไป คือมักจะสอนให้ครบทุกเรื่องตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร จึงไม่ได้ฝึกฝนนักเรียน และนักเรียนไม่มีโอกาสรวมกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ความจริงหลักสูตรเป็นเพียงแนวทางในการสอนเท่านั้น ครูอาจเลือกสอนแต่ที่สำคัญ ๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์จริง บางตอนครูอาจสอนอย่างกว้าง ๆ พอทราบแนวทางก็เพียงพอ

3.5 ครูบางคนต้องสอนหลายวิชา และมีจำนวนชั่วโมงสอนมากเกินไป ทำให้ครูเตรียมบทเรียนได้ไม่ดีนัก บางโรงเรียนนักเรียนแต่ละชั้นมีจำนวนมาก ครูจึงตรวจสอบดูงานไม่ละเอียด หรือไม่ทัน ทำให้การสอนไม่ได้ผลเท่าที่ควร ฉะนั้นถ้าครูมีเวลาไม่พอเหมาะแล้วการฝึกฝนทางภาษาก็ทำได้น้อยด้วย

3.6 ครูยังไม่เข้าใจการสอนแผนใหม่เพียงพอ แนวการสอนปัจจุบันมุ่งส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก เป็นสำคัญ มีไทม์ที่วิชาเป็นสำคัญอย่างแตกก่อน เมื่อครูยังไม่เข้าใจจึงสอนแบบที่เคยสอนมาก่อน นักเรียนจึงไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

3.7 ขาดความสัมพันธ์กันเองระหว่างครูในแต่ละวิชา ครูทุกคนจะต้องรับผิดชอบในการใช้ภาษาไทยของนักเรียน เมื่อพบว่าเด็กใช้ภาษาไม่ถูกต้องแก้ไข มีข้อถือว่าเป็นหน้าที่ของครูภาษาไทยฝ่ายเดียว ดังที่ ประกาศรี สคบรท¹⁴ พบว่า ครูวิชาอื่น ไม่ให้ความร่วมมือ หรือให้ความร่วมมือน้อยเกินไป หากครูทุกคนไม่ให้ความร่วมมือกันแล้ว การเรียนภาษาไทยคงจะดำเนินไปตามความมุ่งหมายได้ยาก

4. ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการสอนของครู

4.1 โรงเรียนบางแห่งกำหนดให้ครูแต่ละคนสอนเป็นรายวิชาย่อย เช่น สอนหลักภาษาไทยคนหนึ่ง สอนวรรณคดีไทยคนหนึ่ง สอนการใช้ภาษาไทยคนหนึ่ง ทำให้การสอนภาษาไทยไม่สัมพันธ์กัน ถ้าครูคนเดียวสอนภาษาไทยครบทั้งหมดก็จะทราบปัญหาของ

¹⁴ประกาศรี สคบรท¹⁴, เรื่องเดิม.

นักเรียนทุกคนว่า ต้องฝึกหรือแก้ไขทักษะคำใดบ้าง เพราะครูมีเวลาอยู่กับนักเรียนหลาย ชั่วโมง อย่างไรก็ตาม ถ้าโรงเรียนใดจำเป็นต้องแยกสอนเป็นรายวิชาย่อย ครูผู้สอนควรจะได้วางแผนการสอนรวมกัน

4.2 ครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย นักเรียนเป็นฝ่ายรับฟังไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ครูบางคนขาดเทคนิคในการสอนหรือไม่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ดังที่ คำรง กล่าวพากร¹⁵ พบว่า ครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยายมากที่สุด และขาดเทคนิคที่น่าสนใจในการสอน นอกจากนั้น นลินี เกษรอังกูร¹⁶ ยังพบว่า นักเรียนต้องการให้ครูจัดกิจกรรมประกอบการเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มากกว่านี้ ถ้าครูสอนโดยขาดกลวิธีในการสอน เช่นนี้เด็กจะไม่สนใจในบทเรียน การเรียนรู้ และทักษะต่าง ๆ ก็ไม่เกิดขึ้น

4.3 หลักสูตรวิชาภาษาไทยในปัจจุบันนี้ให้ฝึกหัดทักษะในการฟัง พูด อ่านและเขียน เพราะจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ภาษาได้ดีในชีวิตประจำวันตามความมุ่งหมายของหลักสูตร แต่ครูไม่ได้สอนทักษะเหล่านี้ให้สัมพันธ์กันเอง หรือให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ฉอน เอี่ยมหรราย¹⁷ พบว่า มีครูเป็นจำนวนมากที่สอนภาษาไทยโดยแยกสอนเป็นรายวิชา ไม่ได้สอนทักษะทั้ง 4 ด้านให้สัมพันธ์กัน

¹⁵ คำรง กล่าวพากร, "ทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.ก.ศ. ที่มีต่อวิชาภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507)

¹⁶ นลินี เกษรอังกูร, "การศึกษาเรื่องการเรียนรู้ภาษาไทย การสอนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2512" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513)

¹⁷ ฉอน เอี่ยมหรราย, "การศึกษาเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นโรงเรียนทอวัง" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512)

4.4 ครูบางคนสอนโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ชนัญญา เทพวัลย์¹⁸ พบว่า ครูใช้วิธีสอนเหมือนกันทุกห้อง เมื่อครูไม่มีจิตวิทยาในการสอน ไม่เข้าใจเด็ก โดยเฉพาะเด็กวัยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ครูไม่มีความรู้ถึงพัฒนาการทางภาษาและพัฒนาการในตัวเด็ก และดำเนินการสอนด้วยวิธีเดียวกันทั้งชั้น เช่นนี้ ทำให้นักเรียนที่เก่งเกิดความเบื่อหน่ายและเด็กที่ช้าเรียนไม่ทันเพื่อน

4.5 ครูบางคนสอนแต่ทักษะการอ่านการเขียน ไม่ได้ฝึกทักษะฟังและพูด เพราะเห็นว่าไม่ได้ทดสอบ จึงทำให้นักเรียนขาดการฝึกฝนในทักษะทั้ง 4 ด้านครบตามหลักสูตร

4.6 ครูไม่ใช่อุปกรณ์การสอน ครูใช้แต่หนังสือเรียน กระดาษคำ ทำให้นักเรียนไม่สนใจเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน เพราะไม่สนุกเหมือนวิชาอื่น เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ศรีพรรณ อู่ประจำ¹⁹ พบว่า ครูทุกคนชอบใช่อุปกรณ์การสอน เพราะเห็นว่าอุปกรณ์การสอนเป็นสิ่งที่ช่วยให้การสอนได้ผลดีขึ้น วินิจ ปัจฉิมกุล²⁰ พบว่า ครูมีความเห็นว่าวัสดุทัศนูปกรณ์จะช่วยให้เด็กอยากรู้อยากเรียนภาษาไทยมากขึ้น แต่ปรากฏ

¹⁸ชนัญญา เทพวัลย์, "ความช่วยเหลือที่ครูภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครธนบุรีต้องการ" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507)

¹⁹ศรีพรรณ อู่ประจำ, "การวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับวัสดุทัศนศึกษาในโรงเรียนมัธยมจังหวัดภาคเหนือ" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511)

²⁰วินิจ ปัจฉิมกุล, "การสำรวจความต้องการทางวัสดุทัศนูปกรณ์วิชาภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษาตอนต้นในเขตเทศบาลพระนครและธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507)

ว่าครูใช้อุปกรณ์การสอนเป็นสิ่งช่วยเป็นจำนวนน้อย ที่เป็นเช่นนี้ อรสา เจนพนัส²¹ พบว่า การที่ครูไม่ใช้อุปกรณ์การสอนประกอบเพราะไม่มีเวลาทำและเตรียมอุปกรณ์ เนื่องจากมีชั่วโมงสอนมาก สิ้นเปลืองเงิน ไม่รู้ว่าจะหาอุปกรณ์อะไรมาใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา ทำอุปกรณ์ไม่เป็น ไม่รู้จักแหล่งอุปกรณ์ ตลอดจนไม่มีเวลาติดต่อกาอุปกรณ์มาใช้ ส่วนนักเรียนนั้นมีความสนใจในการใช้อุปกรณ์การสอนของครูมาก ดังที่ ลัคดา อิมประภา²² พบว่า นักเรียนชอบการสอนของครูที่ใช้อุปกรณ์การสอน และต้องการให้ครูใช้อุปกรณ์การสอนมากกว่านี้ เพราะช่วยให้นักเรียนสนใจมากขึ้น

4.7 การวัดผล การทดสอบการเรียนของนักเรียน ครูทำไม่สม่ำเสมอ ครูมักจะวัดผลการเรียนของนักเรียนในคอนปลายปี หรือปลายภาค การทดสอบที่แหล่ลอย่างแท้จริงนั้น ครูควรจะทำทุกสัปดาห์และบันทึกผลงานของนักเรียนไว้ ครูภาษาไทยยังมีปัญหาเรื่องขาดความชำนาญในการวัดผล ทวีศักดิ์ ญาตประทีป²³ พบว่า ครูต้องการความรู้ในการสร้างข้อสอบแบบปรนัย และยังขาดแคลนหนังสือเกี่ยวกับการวัดผลมากที่สุด จึงเห็นได้ว่า ครูยังไม่รู้จักวิธีใช้ข้อสอบแบบปรนัย ซึ่งตรงง่าย แต่การทำข้อสอบชนิดนี้นั้นยาก ต้องออกให้ครอบคลุมเนื้อหาทุกตอน ต้องระวังมากในการใช้ถ้อยคำ และภาษา ในโรงเรียนบางแห่งไม่ยอมใช้ข้อสอบแบบอัตนัยเลย เพราะคิดเห็นว่าการสอบแบบใหม่นั้นต้องสอบแต่ข้อสอบแบบปรนัยอย่างเดียว ความจริงในการทดสอบนั้นควรรู้ทั้งแบบอัตนัยและปรนัย นอกจากนั้น "การ

²¹ อรสา เจนพนัส, "การสำรวจวิธีสอนวิชาวรรณคดีไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญในจังหวัดพระนคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหัตติต มัธยมศึกษาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507)

²² ลัคดา อิมประภา, "ทัศนคติของนักเรียนพณิชยการต่อวิชาภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2505)

²³ ทวีศักดิ์ ญาตประทีป, "การสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดราชบุรี" (ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2514)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ถูกต้องนั้นจะต้องครอบคลุมไปถึงพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของเด็กอีกด้วย เช่น ทางอารมณ์ สังคมและทัศนคติ เป็นต้น"²⁴

5. ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน การเรียนการสอนภาษาไทยที่ไม่ได้ผลสัมฤทธิ์ตามหมายนั้น ไม่ใช่เนื่องมาจากปัญหาเกี่ยวกับครูเป็นสำคัญเท่านั้น ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนก็เป็นอุปสรรคสำคัญเช่นกัน ปัญหาที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน มีดังนี้คือ

5.1 นักเรียนมีทัศนคติไม่ดีต่อภาษาไทย รัชฎาพรรณ เศรษฐวัฒน์²⁵พบว่านักเรียนไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนภาษาไทย

5.2 นักเรียนไม่สนใจเรียนวิชาภาษาไทย ซึ่ง รัชฎาพรรณ เศรษฐวัฒน์²⁶และ ค่างง กล่าพากร²⁷พบว่า เนื่องมาจากวิธีการสอนของครูไม่ดี การอธิบายของครูบางคนเข้าใจยาก น่าเบื่อ บรรยายภาคเกรงเครียดไป และขาดอุปกรณ์การสอน

5.3 พื้นความรู้ของนักเรียนไม่ดีพอ และไม่เท่ากันในระดับหนึ่ง ๆ ดังที่ชนัญญา เทพวัลย์²⁸พบว่า นักเรียนเรียนภาษาไทยไม่ได้ผล เนื่องจากพื้นความรู้เดิมไม่ดี ดังนั้นความสามารถและความสนใจของนักเรียนจึงต่างกัน ครูจึงต้องมีวิธีการสอนที่คำนึงถึงเด็กแต่ละคนเป็นสำคัญ

5.4 นักเรียนไม่รู้ถึงความมุ่งหมายในการเรียนภาษาไทย ไม่รู้ว่าจะไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร การเรียนโดยไม่มีจุดมุ่งหมายทำให้นักเรียนไม่สนใจเรียน

5.5 เนื้อหาวิชาซ้ำ ๆ กัน บางวิชานักเรียนเคยเรียนมาแล้วต้องมาเรียนซ้ำอีกทำให้เกิดความเบื่อหน่าย

²⁴ รongรัตน อิศรภักดี และ เทือก กุสุมา ณ ออยุธยา, เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

²⁵ รัชฎาพรรณ เศรษฐวัฒน์, เรื่องเดิม.

²⁶ รัชฎาพรรณ เศรษฐวัฒน์, เรื่องเดิม.

²⁷ ค่างง กล่าพากร, เรื่องเดิม.

²⁸ ชนัญญา เทพวัลย์, เรื่องเดิม.

6. ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

6.1 โฆษกสถานีวิทยุและโทรทัศน์พูดหรือประกาศในรายการวิทยุและโทรทัศน์ โดยไม่ได้คำนึงถึงการออกเสียงภาษาไทยให้ชัดเจน พูดตัวควบกล้ำและตัว ร ล ไม่ชัดเจน หรืออ่านคำต่าง ๆ ผิด เมื่อนักเรียนได้ยินได้ฟังอยู่เสมอก็เกิดความเคยชินที่จะพูดและอ่าน เช่นนั้น โดยไม่ทราบว่าที่ถูกต้องนั้นเป็นอย่างไร

6.2 หนังสือพิมพ์และหนังสืออ่านเล่นประเภทต่าง ๆ มักจะใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้อง เช่น ใช้สำนวนภาษาไม่ดี ตัวสะกดการันต์ผิดมาก และใช้ศัพท์แสดง เป็นต้น นักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาเป็นวัยที่ชอบอ่านหนังสือประเภทนี้มาก จึงจดจำตัวสะกดการันต์และลอกเลียนแบบภาษาและสำนวนมาใช้ หนังสือพิมพ์และหนังสืออ่านเล่นจึงมีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมาก

6.3 ความนิยมในศัพท์แสดง นิยมใช้กันจนติดปากในหมู่เด็กวัยรุ่นเป็นอย่างมาก ศัพท์เหล่านี้ไม่ทราบว่าใครค้นค่าของคำมาอย่างไร เช่น ชูย แหง ๆ จม เป็นต้น

6.4 ป้ายประกาศโฆษณาตามห้างร้านต่าง ๆ ที่สะกดตัวผิด เมื่อนักเรียนเห็นบ่อย ๆ เข้าก็เกิดความเคยชิน ทำให้เขียนสะกดการันต์ผิดไปด้วย

6.5 การนำเอาภาษาอื่นโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ มาใช้ปะปนกับภาษาไทยทำให้ภาษาไทยพื้นเมืองไป เช่น แกร์ แอ็ค จับริดไฟ เป็นต้น

นอกจากการเรียนการสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาจะประสบปัญหาดังกล่าวแล้ว จากการตรวจกระดาษคำตอบข้อสอบไล่วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประจำปีการศึกษา 2514 ได้พบข้อบกพร่องของนักเรียนหลายประการ ซึ่งชี้ให้เห็นปัญหาในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนในปัจจุบันได้อย่างเด่นชัด ข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิชาภาษาไทยซึ่งเห็นได้จากการตอบข้อสอบไล่วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พอประมวลได้ดังนี้²⁹

²⁹ กองส่งเสริมและวัดผลการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ประมวลข้อบกพร่องจากกระดาษคำตอบข้อสอบไล่ต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประจำปีการศึกษา 2514 (เอกสารอัดสำเนา, 2515)

1. หลักภาษาไทยและการใช้ภาษา

เรียงความ การเขียนไม่มีเอกภาพจับใจความไม่ได้ ไม่เน้นจุดสำคัญ เขียนเนื้อหาไม่ตรงกับหัวเรื่อง ขึ้นต้นและลงท้ายในเรียงความไม่เป็น เขียนเรียงความไม่มีย่อหน้า ที่ความของหัวเรื่องแคบไป เขียนเรียงความตอบเป็นข้อ ๆ เหมือนกับตอบธรรมดา เขียนไม่มีวรรคตอน

จดหมาย เขียนแบบฟอร์มจดหมายไม่ถูกต้อง ไม่เข้าใจคำสั่ง เขียนเนื้อหาตามคำสั่งในจดหมายโดยไม่ใช้ส่วนของตน จาหน้าซองไม่ถูกต้องตามคำแนะนำของกรมไปรษณีย์ ขาดความรอบคอบ และไม่รักษาความสะอาดในการเขียน

หมายเหตุ วิชาข้อความ กรรมการมิได้ประมวลข้อบกพร่องมา คงเป็นเพราะไม่มีข้อบกพร่องก็ได้

2. วิชาวรรณคดีไทย ก. สะกดการันต์ผิด เขียนบรรดาศักดิ์ของตัวละครสับสน จำเหตุการณ์ในเรื่องไม่แม่นยำ ตอบไม่ตรงคำถาม ไม่มีความแม่นยำในบทอาขยาน ไม่เข้าใจลักษณะคำประพันธ์ เขียนประโยคโดยไม่มีประธาน ใช้ราชาศัพท์ไม่ถูกต้อง ไม่เข้าใจศัพท์

3. วิชาภาษาไทย ข. เขียนบทความไม่รู้จักย่อหน้าและแบ่งวรรคตอน ความรู้เรื่องลักษณะคำประพันธ์สับสน เคาตอบเป็นส่วนมาก เขียนตัวสะกดผิดมาก ใช้วรรณยุกต์ผิดที่ ไม่แม่นยำเรื่องสระ

ปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาดังกล่าวมาแล้วนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ครูทุกคนในโรงเรียน ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ ผู้บริหารโรงเรียน เจ้าหน้าที่ในกระทรวงศึกษาธิการ และบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาอื่น ๆ ก็มีได้ปล่อยปละละเลย ทางการพยายามหาวิธีแก้ไขและปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทยอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ บุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการช่วยเหลือครูในการปรับปรุงตนเองทั้งด้านเนื้อหาและความสามารถในการสอนอีกกลุ่มหนึ่งคือ ศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทยผ่านมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา

ศึกษานิเทศก์เป็นผู้ที่มีความรู้ ความชัดเจน และได้รับการฝึกฝนในการทำงานมาแล้วอย่างดี จึงเป็นผู้เชี่ยวชาญในการนิเทศการศึกษา โดยให้คำแนะนำแก่ครูในการปรับปรุงวิธีการสอน เพิ่มพูนความรู้ให้ครูและส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในหนังสือ คู่มือศึกษานิเทศก์ของกรมวิชาการ³⁰ ได้กล่าวถึงลักษณะของศึกษานิเทศก์ไว้พอสรุปได้ดังนี้คือ สามารถแนะนำครู ครูใหญ่ และนักเรียนถึงที่มาของเอกสาร หนังสือ และวัสดุซึ่งขอได้เปล่า หรือที่ซื้อได้ในราคาถูก สามารถแนะนำเกี่ยวกับแหล่งวิชาทางธรรมชาติ ทางมนุษย และทางสังคม สามารถแนะนำวิธีใช้แหล่งวิชาของชุมชนให้ได้ผลเต็มที่ และต้องเป็นผู้ที่รู้จักกันกว่าหาความรู้ใส่ตัวเองอยู่เสมอ เพื่อตนจะได้เป็นแหล่งวิชาที่คณะครูและข้าราชการในกระทรวงจะได้นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินแผนการศึกษาให้ได้ผลดีต่อไป

บุรณัยก แสงสิริกุล³¹ ทำการวิจัยพบว่า หน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติอยู่จริง และตามอุดมคติ ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์ และผู้บริหาร ที่อยู่ในระดับความสำคัญสูง มีดังนี้

1. จัดประชุมสัมมนา และฝึกอบรมครูประจำภาค
2. พัฒนาคู่มือ หลักสูตร โครงการสอน และประมวลการสอน
3. ช่วยประสานงาน ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ
4. สำรวจปัญหา และอุปสรรคการนิเทศ
5. นิเทศการใช้คู่มือครู หลักสูตร โครงการสอน และประมวลการสอน
6. นำผลงานวิจัยที่ตีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

³⁰กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือศึกษานิเทศก์ (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2496), หน้า 32.

³¹บุรณัยก แสงสิริกุล, "การศึกษาหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ส่วนกลางในกระทรวงศึกษาธิการ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511)

7. ตรวจสอบและนิเทศงานตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย
8. วางโครงการนิเทศการศึกษา
9. ทดลองและค้นคว้าเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ
10. สำนักรวบรวมปัญหา และอุปสรรคการเรียนการสอน
11. ให้คำปรึกษาแก่ครูเป็นรายบุคคล และเป็นหมู่คณะ
12. ส่งเอกสารสอนของครูและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอน
13. นิเทศและติดตามผลงานของศึกษานิเทศก์และครู
14. เสนอแนะการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน

การนิเทศการศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูทุกคน ทั้งครูเก่าและครูใหม่ แม้ว่าครูเก่าจะมีความรู้จริง แต่เมื่อจบการศึกษามานาน ความรู้และวิธีการสอนอาจจะล้าหลัง สู้พวกที่จบใหม่ไม่ได้ ส่วนครูใหม่ การนิเทศการศึกษาก็มีความจำเป็นมากเช่นกัน เพราะครูใหม่บางคนอาจต้องสอนวิชาภาษาไทยซึ่งไม่ตรงกับสาขาที่ตนเรียนมา ฉะนั้น การนิเทศการศึกษาจึงช่วยให้ครูใหม่มีความรู้และวิธีการสอนภาษาไทยดีขึ้น บางครั้งครูบางคนไม่มีเวลาที่จะศึกษาค้นคว้าหาวิชาความรู้ทางภาษาไทยเพิ่มเติม ศึกษานิเทศก์จึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูเหล่านี้

ศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทยผ่านมัธยมศึกษา ได้ดำเนินการเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างสม่ำเสมอ โดยนิเทศการศึกษาที่โรงเรียน จัดอบรมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ผลิตคู่มือครูและจัดส่งเอกสารประกอบความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ครู เป็นต้น โดยมุ่งหวังที่จะให้ครู

1. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ประมวลการสอน และคู่มือครูวิชาภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญที่ยังขึ้น
2. เพิ่มพูนความรู้ด้านเนื้อหาวิชา วิธีสอน การใช้เอกสารประกอบการสอนและหลักการวัดผล
3. มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

อันเป็นทางช่วยเหลือให้คลี่คลายปัญหาต่าง ๆ ที่หนักใจของครูได้³²

ศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทยฝ่ายมัธยมศึกษา มีบทบาทและมีความสำคัญมากในการปรับปรุงการสอนของครู ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาดีขึ้น อันจะเป็นผลให้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยคลี่คลายแล้วลดน้อยลงไป แม้ว่าศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทยได้ปฏิบัติงานช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีการสอนของครูมาโดยตลอด แต่ยังไม่มีการติดตามผลการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาเลย ผู้วิจัยในฐานะครูภาษาไทยมีความสนใจในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทยฝ่ายมัธยมศึกษามาเป็นเวลานาน เพราะเห็นว่าศึกษานิเทศก์เป็นบุคคลกลุ่มเดียวที่สามารถช่วยแก้ปัญหการเรียนการสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นได้ จึงได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการนิเทศการศึกษาสายวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา" โดยมีความมุ่งหมายที่จะทราบว่าศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทยฝ่ายมัธยมศึกษา ได้ให้ความช่วยเหลือครูในด้านต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทยเพียงใด และครูประสบความสำเร็จหลังการนิเทศการศึกษานั้นหรือไม่ เพียงใด เพื่อเป็นแนวทางให้ศึกษานิเทศก์นำผลการวิจัยนี้ไปปรับปรุงกิจกรรมการนิเทศการศึกษาวิชาภาษาไทย อันเป็นผลให้ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษาไทยลดน้อยลง ช่วยให้การเรียนการสอนภาษาไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยได้ดีในชีวิตประจำวันสมดังความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในหลักสูตรพุทธศักราช 2503 ทุกประการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อศึกษาปริมาณความช่วยเหลือที่ได้รับกับปริมาณความช่วยเหลือที่ต้องการจากศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทยฝ่ายมัธยมศึกษาของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยม

³² หน่วยงานศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษา, จุลสารภาษาไทย (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2514 หน้า ก.

แบบประสม และของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ ในด้านการปรับปรุงวิธีสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร อุปกรณ์การสอน การวัดผลการเรียนรู้การสอน และการส่งเสริมความก้าวหน้าของครูภาษาไทย

2. เพื่อเปรียบเทียบปริมาณความช่วยเหลือที่ได้รับ และปริมาณความช่วยเหลือที่ต้องการจากศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทยด้วยมัธยมศึกษาของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมแบบประสม กับครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญในด้านการปรับปรุงวิธีสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร อุปกรณ์การสอน การวัดผลการเรียนรู้การสอน และการส่งเสริมความก้าวหน้าของครูภาษาไทย

3. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสำเร็จของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมแบบประสมกับโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ หลังการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับความสำเร็จด้านความก้าวหน้าในการสอนของครู และความสำเร็จของครูในด้านความก้าวหน้าของนักเรียน

4. เพื่อศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความช่วยเหลือที่ครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมแบบประสม และโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญได้รับจากศึกษานิเทศก์ กับความสำเร็จของครูหลังจากได้รับการนิเทศการศึกษา

5. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมแบบประสม และโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ เกี่ยวกับศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทยด้วยมัธยมศึกษา

6. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนิเทศการศึกษาสายวิชาภาษาไทย

สมมุติฐานของการวิจัย

ความสำเร็จของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมแบบประสม และโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ มีความสัมพันธ์กับความช่วยเหลือที่ได้รับจากศึกษานิเทศก์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการติดตามผลการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. ติดตามผลการนิเทศการศึกษาเฉพาะครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทยด้วยมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา เคยไปปฏิบัติงานการนิเทศ ที่โรงเรียน

เท่านั้น

2. ติดตามผลการนิเทศการศึกษาเฉพาะครูภาษาไทยในโรงเรียนที่ศึกษานิเทศก์ได้ไปปฏิบัติงานการนิเทศในระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา
3. ติดตามผลการนิเทศการศึกษาเฉพาะครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษาในส่วนภูมิภาค ซึ่งได้แก่ ครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมแบบประสม 18 โรงเรียน และครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ 30 โรงเรียน
4. ติดตามผลการนิเทศการศึกษาในด้านการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับงานด้านบริหารแต่อย่างใด

คุณค่าของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีประโยชน์ต่อบุคคลหลายฝ่าย ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์ จากการวิจัยครั้งนี้ ศึกษานิเทศก์จะได้ทราบผลการปฏิบัติงานการนิเทศที่ผ่านมา ได้ทราบความสำเร็จของครูในด้านการสอนหลังจากได้รับการนิเทศการศึกษาค้นคว้า ได้ทราบความต้องการ และปัญหาต่าง ๆ ของครู ตลอดจนได้ทราบปัญหาอันเป็นอุปสรรคในการนิเทศการศึกษา ข้อเท็จจริงเหล่านี้จะเป็นแนวทางสำหรับศึกษานิเทศก์นำไปปรับปรุงและส่งเสริมการนิเทศการศึกษาสายวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในทุก ๆ ด้าน การที่ศึกษานิเทศก์ทราบความต้องการของครูและปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาเช่นนี้ จะช่วยให้ศึกษานิเทศก์ดำเนินการช่วยเหลือครูและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ตรงเป้าหมายที่สุด การนิเทศการศึกษาอย่างตรงเป้าหมายนี้จะช่วยให้การปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาบรรลุจุดประสงค์ รวดเร็วขึ้น

2. ครู การวิจัยครั้งนี้ครูได้มีโอกาสแสดงความต้องการความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์จึงให้ความช่วยเหลือได้ตรงจุดหมายที่สุด ซึ่งความช่วยเหลืออย่างตรงจุดหมายนี้ จะช่วยให้ครูได้ปรับปรุงตนเอง และการสอนของตนให้มีคุณภาพที่ดีเยี่ยมยิ่งขึ้น อันจะเป็นผลให้การเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัศึกษามีประสิทธิภาพที่ดีตามไปด้วย

3. นักเรียน เมื่อศึกษานิเทศก์ได้ปฏิบัติงานการนิเทศตามความต้องการของครู ทำให้ครูมีความรู้ความสามารถในการสอนได้น่าสนใจขึ้น ย่อมเป็นผลให้นักเรียนตั้งใจเรียนและชอบภาษาไทยมากขึ้น อีกทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทยอีกด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้การเรียนการสอนภาษาไทยก็จะบรรลุวัตถุประสงค์ตามต้องการ

4. เจ้าหน้าที่ในกระทรวงศึกษาธิการ จะได้เห็นความสำคัญของการนิเทศการศึกษาสายวิชาภาษาไทย และจะคิดทราบดีว่าครูมีความต้องการความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์มากน้อยเพียงใด ในเรื่องอะไร จะได้นำมาดำเนินการส่งเสริมและจัดสรรงบประมาณในการนิเทศการศึกษาสายวิชาภาษาไทยให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

5. เมื่อศึกษานิเทศก์ได้ดำเนินงานการนิเทศการศึกษาตามความต้องการของครู โดยทางกระทรวงศึกษาธิการให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่แล้ว ครูก็จะมีประสิทธิภาพในการสอนดีขึ้น เป็นผลให้นักเรียนสนใจภาษาไทยมากขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วเชื่อได้ว่า ปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยที่ประสบอยู่ทุกวันนี้จะลดน้อยลง

ความจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อาจเกิดความคลาดเคลื่อนได้ เนื่องจาก

1. แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่านี้ อาจจะสร้างได้ไม่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด ทำให้ผลที่ได้ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม อาจตอบไม่ตรงกับความจริงใจ เพราะเกรงว่าคำตอบจะมีผลกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานของตน อันจะทำให้ผลการประเมินค่าผิดพลาดไปจากความจริง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องศึกษานิเทศก์ และการนิเทศการศึกษา จากหนังสือ วารสาร จุลสารภาษาไทยของหน่วยศึกษานิเทศก์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทำการศึกษาสัมภาษณ์ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามสำหรับครูภาษาไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ภาค คือ

1. สถานภาพของครูผู้สอนวิชาภาษาไทย
2. ความช่วยเหลือที่ครูได้รับและที่ต้องการจากศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทย
3. ความสำเร็จของครูหลังจากได้รับการนิเทศการศึกษาสายวิชาภาษาไทย
4. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทย
5. ปัญหาและอุปสรรคของการนิเทศการศึกษาสายวิชาภาษาไทย

แบบสอบถามนี้เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบปลายเปิด (Open - end) และแบบเลือกตอบ (Checklist) ผู้วิจัยเลือกประชากรครู และประชากรโรงเรียนโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) แล้วส่งแบบสอบถามไปยังครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมแบบประสม 18 โรงเรียนละ 5 ฉบับ และโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ 30 โรงเรียนละ 3 ฉบับ โดยทางไปรษณีย์ เมื่อได้ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ยโดยแยกประเภทโรงเรียน แล้วนำค่าเฉลี่ยคำตอบในด้านต่าง ๆ ของครูในโรงเรียนทั้ง 2 ประเภทมาเปรียบเทียบกันให้เห็นในตาราง แล้วจึงตีความผลการวิเคราะห์นั้นพร้อมกันให้ข้อเสนอแนะตามลำดับ

คำจำกัดความ

การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามอย่างหนึ่งในหลาย ๆ อย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษามีประสิทธิภาพดีขึ้น ทั้งด้านการเรียนและการสอน

การติดตามผลการนิเทศการศึกษา หมายถึง การติดตามผลการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทยฝ่ายมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จากครูผู้สอนวิชาภาษาไทยที่เคยได้รับการนิเทศการศึกษา

ศึกษานิเทศก์ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ตามกฎหมาย มีหน้าที่ปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

ศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทยฝ่ายมัธยมศึกษา หมายถึง ศึกษานิเทศก์ระดับกรม ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่นิเทศการศึกษาวิชาภาษาไทยในโรงเรียน มัธยมศึกษา

ครูภาษาไทย หมายถึง ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา ที่เคยได้รับการนิเทศการศึกษาจากศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทยมาแล้ว

โรงเรียนมัธยมแบบประสม หมายถึง โรงเรียนในโครงการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนมัธยมแบบประสมแบบ 1 ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในส่วนภูมิภาค จำนวน 18 โรงเรียน ยกเว้นโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จังหวัดเชียงราย

โรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาค 30 โรงเรียนสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจัดสอนตาม หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2503